
This item was submitted to [Loughborough's Research Repository](#) by the author.
Items in Figshare are protected by copyright, with all rights reserved, unless otherwise indicated.

2MC2_mp3_Our Story_Oral Histories of Women from Turkey

PLEASE CITE THE PUBLISHED VERSION

LICENCE

CC BY-NC-ND 4.0

REPOSITORY RECORD

Camcı, Meral. 2021. "2mc2_mp3_our Story_oral Histories of Women from Turkey". Loughborough University.
<https://doi.org/10.17028/rd.lboro.13663646.v1>.

Kendimden anlatmaya doğumdan direk başlayarak girecek olursak, ben Erzurum'da doğmuşum. Fakat doğum yerimle hiçbir alaka ve ilişkiyi sonradan hayatımda kurmadım. Çünkü klasik, babamın işi gereği, işte annem ve babamın, babam inşaat mühendisi, özel bir işte şirkette çalışıyor ve sürekli inşaat neredeyse, gerekli olan yer nereyse, işte barajsa, yolsa, işte havaalanıysa ona göre yol kat etmişler. Ben de Erzurum'da denk gelmişim onlara o yolda. Orada doğuyorum ve sonrasında, yani çok kalmadan Erzurum'dan Muş'a geçiyorlar. İşte iki-üç yaşına kadar. Benim hatırladığım ve hayatıma hani başlama noktası, benim için Diyarbakır. Yani ben üç yaşından dokuz yaşına kadar Diyarbakır'da yaşıyorum ve ben orada büyüdüm. Kendimi tanıdığım ilk böyle çocukluk dönemim orada geçti benim, Diyarbakır'da.

Annem ev hanımı, babam işte dediğim gibi böyle şirketlerde, şirkette, inşaat şirketi, çalışıyordu ve biz şantiyelerde çok fazla vakit geçiren bir çocuktum onun için de. Hani babanın çocuklarını hafta sonu işyerine götürdüğü bir orta sınıf aile pratiği olarak hayatımızda bu vardı. Ama Diyarbakır'da da tam bir mahalle, sokak çocuğu kültürüyle de büyümüş bir insanım. Bu anlamda aslında ev farklı bir yer, ama sokak farklı bir yer. Çok böyle dinamik, karışık bir, güzel aslında. Ben hep onun bana getirdiği farklı bir dinamik olduğunu, yani dünyayı anlamak adına da güzel bir perspektif sunmuştur bana her zaman hayatım boyunca.

Orada geçirdim çocukluğumu diyeyim. Aslında tam 90'larda, yani ben 1985 doğumluyum. İşte 90'larda hani Türkiye'nin politik anlamda bölgesel olarak hot, yani sıcak bölgesi olarak adlandırabileceğimiz bir yerde ve babamın da sürekli seyahat ettiği bir dönemde oradaydık biz. O politiklik, hani Diyarbakır'da Kürt arkadaşlarımızın olması, o politik, karışık ortamın içinde olmayı çocuk olarak böyle aslında deneyimlediğimi hissediyorum bir yandan. Orada farklı bir dinamik olduğunu, ama bir yandan da böyle hayatımız daha işte babam bizi yemeğe çıkarır, işte hep böyle askeriyeye gidilir, askeriyede arkadaşları vardır. Orada hani böyle belli hakimler, şunlar, bunların toplandığı bir arkadaş grubu var bir yanda da. Ama sonra eve gelip sokağa çıktığımda da işte böyle çok kardeşli arkadaşlarımızın evlerine gittiğim, oynadığım, öyle dinamik bir yerdin ve ben bunun için Diyarbakır'ı aşırı severek büyümüş bir çocuğum. Yani orada çok fazla arkadaşım olmuştu. Daha sonra ama, yine bir orta sınıf kaygısı ile anne ve babam, hani daha iyi okullarda okusun çocuklar, şehir görsün, büyükşehirde yaşasınlar falan gibi bir düşünce ve de annem, babamın ailesinin Ankara'da olması. Bu arada annem ve babam da Sivas Divriğili. İki farklı köydenler ve Ankara'nın otoyolu Tuzlucaıyır'a işte göçmüş babamın ailesi. Annemin ailesi hem İstanbul hem Ankara'ya göçmüş ve öyle tanışmışlar. Aslında Tuzlucaıyır'da işte babamın yengesıyla annemin halası tanışıp buluşturuyor annemle babamı. Onun için Ankara'ya göç yaşadık.

Ankara benim için, yani ilkokul dörtten sonra yaşadığım yer ve üniversite bitene kadar ayrıca, uzun bir süre çok sevemediğim, Diyarbakır'dan sonra gerçekten çok sevemediğim bir büyükşehir olarak hayatımda yer etti. Orada işte dediğim gibi lise, orta okul, liseyi ve üniversiteyi okudum. Gazi Üniversitesi'ne girdim. Çok bilmeyerek açıkçası. Yani çocukluğum ve gençliğim böyle ilk o ergenlik kısımlarında çok fazla ben hayat hakkında, ne diyelim, kararlar alma üzerinde çok dikkat etmeyen bir çocuk olarak, ailem, yani annem ve babam hayatımı aslında yönlendirmişlerdi. Öyle ki, üniversite sınav tercihlerimi yapmışlardı. Bir kız çocuğu olarak da bu arada bir tane de erkek kardeş, abim var benim. İşte benim için iyi olanın öğretmenlik yapmak olduğunu düşünerekten öğretmenlikleri yazmışlardı benim tercihlerime. Hayatımın dönüm noktalarından biri olarak bahsedebilirim bundan. Bu arada biz işte yaklaşık, işte ben sekiz, yedi-se..., yedi yaşından beri de İzmir'in Çandarlı, şu an içinde olduğum yer, Çandarlı'da yazlığımız var. Her yaz buraya geliyoruz, her yaz geliyoruz kesinlikle. Hani Diyarbakır'dayken başlayıp Ankara'ya gittiğimizde de devam etti. Bu yazlıktayken sınav sonuçları açıklandı. Arkadaşıma bakmasını rica ettim, burada internet yok falan. Garip bir şey

yazıyor, ... okul öncesi öğretmenliği diye bir şey yazıyor. Okul öncesi öğretmenliği ne ya dedim bende. Oysa ben zaten rüyamda görmüştüm birkaç gün önce. Böyle çocuklar etrafımda, ben ortadayım, böyle sinirlerim bozulmuş bir şekilde kalkıp gitmişim annemle babamın yanına. Siz dedim anasınıfı falan yazdınız mı dedim. Ve gerçekten onu kazandım. Yani biraz böyle başlangıcı benim, çok farkında olmayıp farkına varınca da ürküttüğüm bir üniversiteye başlama süreci oldu. Ve hani benim, şimdi politik duruşum, hayata bakışım ne kadar oturmamış olsa da işte benim ailem alevi bir aile, solcu bir aile, CHP'li klasik, CHP'li alevi aile. Biz böyle daha özgürlükçüyüz, kadınlar daha rahat yaşamlarında söylemleriyle büyüyörüz sonuçta. Tabii ki de tam benim bu duruş ya da anlayışlarıma gayet ters bir yer. Ve aslında çok da verimsiz geçen bir, ne diyeyim, üniversite deneyimi yaşadım o anlamda. Yani bölümle ilgili Eğitim Fakültesi anlamında da çok, böyle çok öğrenme açlığını giderebildiğim bir yer olmaması, politik anlamda beni beslememesi anlamında Ankara'yı sevmememe bir sebep olarak daha eklendi kendilerini. Ve anne babamla yaşadım o sıra işte. Aslında orada kız çocuğu olma halini ben sürekli deneyimleyip hep bunun kavgasını veren bir çocuktum. Yani çünkü kadın olduğum için, abim İzmir'de inşaat mühendisliği okuyordu, yani bir tane çocuk gitmişti evden, ikinci bir çocuk gitmesin. Tabii ki o kız çocuğu olacak, gitmeyecek o da. Her ne kadar çok böyle seküler, işte modern ve açık görüşlü gibi bir görüntü olsa da ataerkil kodların gayet yerinde olduğu bir aileydi aslında bizim aile ve o anlamda benim dışarı çıkmaktan ziyade onlarla olayım, öğretmenlik okuyayım, yani çok klasik aslında şeyleri yeniden ürettikleri bir dünya. Fakat ben bundan mustarip, hep kavga eden, niçin abimle benim aramda o farka her zaman çomak sokma halinde olan bir çocuktum. Tabii bu kıskançlık olarak genelde yorumlandı, abimi kıskanan bir çocuk olduğum için böyle olduğum gibi bir, hâlâ da devam eden bir söylemdir yani hayatımda. Bununla ilgili olmadığını hiçbir zaman da anlatamamışımdır.

O eşitsizlik, benim hayatımı, aslında abimin çocukluktan beri, abim ve benim aramdaki sadece o kadın ve erkek olma kaynaklı o ayrıştırma hali çok şekillendirilmiş bir şey benim hayatımda. Yani her za..., aslında ilk sorgulamam hayata karşı. Yani neden o erkek diye dışarı çıkabiliyor ben çıkamıyorum klasik sorusuyla başlayan ya da işte ben anneme yardım etmek zorundayım ama abim değil. Sürekli ilk benim hayatla mücadelelem oradan başladı.

İşte birlikte Ankara'da yaşama halleri olsun, o evden çıkma isteğimin hiçbir zaman bir karşılık bulamama hali de bunu derinleştirdi aslında. Bunu bir nevi bir kızgınlık olarak ve sonra başka kırılmalar yaşadım. Onlardan bir de ben böyle çok ufak yaşta bir ilişkim vardı. Lise ikiden itibaren. Aslında evden çıkmanın bir yolu olardı o. Yani çok iyi anlaştığım, çok sevdiğim için değil ama bir şekilde hayatta kendine bir alan yaratma arayışı olarak her zaman ilişkilerde çıkıyor karşımıza. Ve bir, o ilişkimde benim, o insan da Ankara'da olduğu için liseden beri birlikteyiz. Aslında hayatımızı da birlikte büyüyerek geçirdiğimiz bir süreç olarak hayatımda vardı uzun yıllarca. Üniversiteyi bitirdiğimde baktım ben hiçbir yere gidemiyorum. Ben üniversite... ben çünkü yurtdışına gitmek istiyorum, başka şehirde yaşamak istiyorum, ama hiçbirisi olmuyor. Yani maddi buna elvermiyor, benim kendi o üniversitede öğreniminin belki kısır olma hali belki benim bunu arama konusunda biraz pasif kıldı vs. Ben tamam ya evleneyim, öğretmen olayım falan gibi bir şeye girdim. Daha doğrusu şöyle bir çünkü seçenek sunuldu. Ya sen bununla yıllardır berabersin, üniversite bitiyor ya evlen ya ayrıl artık. Yani ya ayrılacakmışım ya evlenecekmişim. Evlenmeye de ben çok ciddi bakmadığım için, hani, e ne var, evleniriz o kadar istiyorsanız. Bir de rahat yaşamak için, çünkü sürekli eve yalan söylüyorsun, şuradayım buradayım falan. Tatile gitmek istiyorsan yalan söylüyorsun. Herkes her şeyi biliyor ama yalan üstünden yani bunu ancak yaşayabiliyorsun, rahat olamadığımız için. Ben de o dünyaya kendimi bodoslama bıraktım. Nişanlandık, böyle nişan töreni falan oldu. Yani ben genelde bu geleneksel kodlarla biraz da alay ederken kendimi onların merkezinde buldum gibi bir durum aslında. Hani o alay etme hali, aslında o kodların nasıl da her ne kadar

onu eleştiriyor ya da belki ona karşı duran bir profil çiziyor olsanız da çat diye içinde klasik bir şekilde aslında buldum kendimi. Fakat sonra hayatımda çok ilginç bir şekilde, Milli Eğitim Bakanlığının bir bursu var, yurtdışı yüksek lisans eğitimi üzerine. O burs, o an aslında nişanlı olduğum insan işte, onun Siyasaldaki hocaları demiş ki “ya böyle bir burs var, hep belli gruplar gidiyor bu bursa, haberleri yok diğer insanların” haberdar ettiler. O insanın, birlikte olduğum kişinin puanı bir şeye yetmedi, benim yetti şansa, ben başvurdum ona ve onu kazandım. Bir anda hayatım başka bir yöne çevrildi, yani aslında hep aradığım, böyle o dönüşümümü sağlayıp, o alanımı bulacağımı düşündüğüm en büyük fırsat bir anda oldu. Her ne kadar Türkiye’ye dönüşü zorunlu olan bir burs olsa da çünkü orada kaldığınızın iki katıyla gelip hizmet verme şartıyla burs alabiliyorsunuz (...) ni ben, yani yer olarak da onu söyleyeyim, hani öyle bir şeyi, dönüşümü göze alarak, hiç onu düşünmeyerek aslında, umurumda değil, ben gideyim de bir şekilde sonrası ne olur belli olmaz diye atladım ve gittim. İngiltere’ye gittim ben.

Bu bursu kazandım ve aslında şöyle, yine benim kendi hikâyemin çok çok vurucu bir yeri olarak, benim babam da benzer biçimde bu bursu Asya için, Asya bölgelerindeki ülkeler için olanını kazanmış ve Pakistan’da üniversite eğitimi almış. Yani lisansını o da Pakistan’da okuyup gelip Türkiye’ye sonra dönmüş. Aynı bursun ben yüksek öğretim için olanını kazandım. Babam bu arada o anlamda benim için hep aslında yurtdışına çıkma, böyle hayata daha farklı perspektiften bakma anlamında örnek olmuş bir insan bana zaten. Yani ben de o hayalimi bir şekilde bulmuş oldum, geç bir şekilde ve gittim. Dil eğitimi gördüm İngiltere’de önce. Ardından dil eğitimimin sonuna doğru, yani ayrılamadım ilişkimden, aslında artık o özgürleşmeye girmiştim ama yılların emeği gibi böyle herkes onu bırakıp, bir denemem oldu. Ama karşımda hem herkes sen nasıl bunu yaparsın sen, yıllardır bu insanla birlikteyken sırf oraya gittin diye bırakacak mısın diyen bir aile, yine ailem yani, bir yandan da aynı şekilde beni bırakmak istemeyen bir insan. Aslında bir ego çatışması gibi bir şey, yani görülüyor aslında, o insan özgürleşiyor ve çıkıyor aslında kabuğundan, belki kendini buluyor. Ve buna engel aslında olma halini görememe diyeyim. Ve benim de bunu görmeme aslında engel olmak. Ben onun mücadelesini veremediğim için evlendim ben. Yani dil eğitimimin sonunda evlenip öyle mastırı yaptım. O kişi de o kişi diye bahsediyorum çünkü kendisine adını da çok zikretmeyi sevmiyorum. Malum derim normalde kendisine, x kişisi falan diye bahsederiz ya da biz arkadaşlarımızla. Hoşlanmıyorum çünkü şu an hiç. O insan da hani akademiye girmişti, o da bir yerde araştırma görevlisi olmuştu üniversitede. O bir yerde yaşıyor ve öyle üniversitede çalışıyordu, ben de mastırımı yapmaya İngiltere’ye gittim işte. İkinci kez hani bu dil okulu sonrası devam ettim. Dönüşümün, o arada mızımlanmaya başladı aslında, hani, hani evlendim ama hayatımı hiçbir evlilik, işte ev kurma, o klasik kodları aslında ne kadar içine girsem de bir nevi onun yaşanma biçimlerini çok yaşamadım hiçbir zaman. Hani bir evimiz, bir ev kurma gibi bir şey olmadı, herkesin kendi evi var, ben yurtdışındayım, geliyoruz, gidiyoruz, görüşüyoruz falan. Ve ben tabii ki, aslında ilk kez öğrenmeyi öğrenmeye başladım orada. Çünkü eğitim hayatım gerçekten öğrenmemekle geçirebilmişim, yani hiçbir şey yapmadan, o aslında kültürel sermayemle, o sınıfsal sermayemin verdikleriyle sadece hiç ders çalışmadan ben oraya kadar gelmişim aslında, ama hiçbir şey bilmiyordum, yani çok bir şey bilmediğimi biliyordum, ama asıl işte İngiltere’de o mastıra başlayınca hiçbir şey bilmediğimi de gördüm. Ve çok zorlanarak, yani ciddi bir çalışma, ilk kez hayatımda çok çok çalışarak bir eğitim hayatına başlamış gibi oldum, yani aslında yeniden doğmak gibiydi benim için, çünkü öğrenmeyi öğrenmeye başlamışım. İngiltere’de bu anlamda gerçekten eğitim sistemi, yani çok şey yok, kendiniz öğreneceksiniz. Size her türlü kaynak ve destek var, gerisi size kalmış gibiydi ve bu da bana çok iyi geldi. O özgürlük alanı öğrenmede. Öyle, ben mastırımı yaptım ve sonra doktora devam ettim. O sırada da ben işte hayatımın toplumsal cinsiyet, işte o rolleri, benim dedim ya hayatımı en şekillendiren aslında mücadele alanı olarak, doktora tezimi de bununla ilgili, bunu içerisinde temel olduğu bir konu üzerine çalıştım ve çocukların aslında toplumsal

cinsiyet rollerini nasıl öğrendiği ana sınıflarında, bunun üzerine çalıştım. Yani orada artık feminist olmaya dair hem okuduğum şeyler hem yaşamımdaki bütün o beni şekillendiren süreçlerle en iyi beni anlatan şey, en iyi benim kendimi bulmama yardımcı olan şey olarak o feminist teoriyle olsun, yani daha çok aktivist olarak değil de bir teorik bir şeyle ben tanıştım hani. Akademik bir aslında yanı var o anlamda hayatımda feminizmin. Ve bu şekilde o kendini bulma sürecinde sonunda boşanabilecek kadar güçlenmeyi yaşadım. Ve doktoramı yaparken üstelik, bu riski alarak, çünkü sonuçta çok uzun yıllardır birlikte olduğum, manipülasyona uğradığım, ya aldatıldığım, bir türlü aslında içerisinde, ne diyeyim, zorluğu da barındıran, tabii ki güzel yanları da olan, hiçbir şey çünkü benim hayatımda, hiç öyle bakmıyorum, hiçbir şey tamamıyla kötü ya da tamamıyla iyi değil. İyi yanları da vardı kötü yanları da var. Çok bana zarar veren, yani travmatik izler bırakan bir deneyimi de yaşatan bir ilişkiydi ve onun içinden çıkmak çok güçlü. Yani şunu düşünüyorum zaten hep, Türkiye’de olmuş olsam yapamazdım. Kesin çocuklarım olurdu ve belki sürekli manipülasyonla kendimi bulmaktan günbegün uzaklaşıp bambaşka bir şeye dönüşürdüm. Ben yurtdışında olmama rağmen gerçekten kendi istediği gibi bir yaşam sürme şansım o kadar varken bile dört-beş sene çıkamadım o ilişkinin içinden. O kadar zor ki yani. O anlamda bu büyük bir mücadele yani. Gerçekten ben, okuduklarımla, o zamanki bana destek olan arkadaşlarımla anca kendimi o bütün tahakküm ilişkilerinden kurtarabilmek için anca o gücü bulabildim yani. Ve bitti ve ben yine bir özgürleşme süreci olarak, hani hem İngiltere’ye gitmek bir özgürlüktü hem o ilişkinin içinden çıkmak özgürlüktü. Beni yani hayatımdaki ciddi dönüm noktaları olarak bahsedebileceğim şeyler. Ve sonrasında, yani gerçekten Türkiye’den böyle bir burs almış olmayı her zaman şaşkınlıkla, büyük bir şans olarak da gördüm, yani çünkü hayatta yani kendi imkanlarımla, ailemin imkanlarıyla alamayacağım eğitimi aldım. Bir hayat yaşadım orada yani, yedi yıl gibi bir süre kaldım çünkü ben orada. Onun için paha biçilmez bir deneyim benim için o. Beni ben yapan, çok önemli bir deneyim. Tabii ki sonu biraz Türkiye’ye gelmek gibi bir gerçeklik barındırıyor olsa da o kısım çok acıklıydı. Ama arkadaşımın annesi, biz bunu hep söyleriz, her haykırmanın bir kaykılması vardır, artık ona gelmişti süreç yani, o yedi yıl bitti, o mastır, doktora zorluklarla bitti. Artık Türkiye’ye döndüm, mecburi hizmetimi yapmaya. Orası biraz sert bir geçmişti, ama ilk önce Ankara’ya, ailemin yanına geldim yine. Birkaç ay onlarla yaşayarak. Milli Eğitim geçici görevlendiriyor bizi, orada çalıştım. Ardından da üniversitede görevlendirmem yapıldı ve Antep’te yaşayarak bir hayat kurdum kendime, yeni bir hayat. Biraz zordu. Yani üniversitede özellikle öğrenciler bana en iyi anlattı ama ne olduğunu, başıma ne geldiğini anlamama en iyi öğrenciler yardım etti.

Ben onlara anlatıyorum işte, düşünün, İngiltere’de öğrendiklerimi, İngiltere’de İngiliz, daha çok İngiliz bağlamlarıyla anlatılmış, öğretilmiş değerlerle ben gelmişim, çocuklara bir şeyler anlatmaya çalışıyorum. “Hocam” dedi bir öğrenci, “siz bir şey anlatıyorsunuz, yani bir şeyler ama biz yani çok da anlamıyoruz neden bahsettiğinizi” dedi. O an ayıldım biraz. Yani onu ben yorumlamalıyım, kimle karşılaştığım, yani ilk başta çünkü siz bir sürü şey öğrenmişsiniz, onu paylaşmak istiyorsunuz gibi bir şekilde ben hani kendime en azından, bu şey, görevimi yapmaya başladığımda öyle hissettim ama çok kolay bir şey değil. Yani bu yeni bağlamı anlamak, kendi deneyimlerinizi ona yorumlayarak yeniden anlatabilmek, biraz zor bir süreçti açıkçası. Sadece iş hayatında değil akademik olarak, insanlar, çünkü oradaki zihniyetle yaşayıp öyle düşünmeye başlamışken şimdi bambaşka bir zihniyete geri dönüyorsunuz. Her ne kadar tanıyor olsanız da orada bir boşluk oluşmuş oluyor ve yeniden öğrenmeniz gereken şeyler var. Zordu o anlamda. Alışmak, alışmak istememek gibi hatta bazen. Çünkü kaybetmek istemiyorum sanki orada emek edip öğrendiklerimi olsun, o deneyimi, o farklı ve o benim sanki daha çok görmeme yardım eden bir perspektif gibi hissettim ve onu kaybetmek istemedim başta, biraz direnç de gösterdim belki. Ondan sonra yavaş yavaş, biraz daha en azından sonuçta bu borcu geri ödemen gerekiyor eğer görev yapmayacaksan ve bu mümkün değil benim için.

Çalışmak zorundayım, buradayım ve burada yaşamak zorundayım diyerekten. Hayatımı buna dair kurdum diyeyim. Öyle diyeyim, yaşıyorum bir şekilde.

Mutsuz da değilim yani, gerçekten Kilis ve Antep'te olmak, Kilis'te yaşamadım hiç, yaşamayı da düşünmedim. Yani Antep'te olmak o kadar da beni aslında düşündüğüm kadar zor koşulların içinde bırakmadı diyebilirim. Ama tabii üniversitede, üniversitede çok görev mantığıyla bulunabiliyorum. Çok fazla çünkü tanıdıkla zaten oluşturulmuş bir üniversite. Gözümün önünde sürekli oluyor, herkes birbiriyle tanıdık, akraba zaten ve benim orada kendi inandığım ve düşündüğüm gibi bir akademisyenliği sadece ben derste yaşayabiliyorum, ama ben, yani ne diyeyim, buna artık şey olduk yani. Ne diyeyim, en azından bu var dediğim anlar oluyor bazen gerçekten. Çünkü oradaki özgürlüğü kaybetmek, o acıyı kaldırabileceğimi hissetmiyorum mesela. Yani sınıfın içerisinde söylediklerimi denetlersem herhalde bu bıçakla yaralama gibi gelir. Ama dışındakileri biraz daha, işte diyorum, ne yaparsanız yapın diyerek bölümün içindeki işlerde hiçbir varlık göster..., gösteremiyorum, istemiyorlar göstermemi zaten. İstemezler zaten, sen git yani derler. Bu acıyla yaşıyorum bir nevi. İlk zamanlar çok acı veriyordu bu, ama daha şeyim şu anda, ne yazık ki yine herhalde mecburiyetten mi bilmiyorum. Kendini insan bir nevi korumaya mı alıyor mantıkta? Böyle yaşıyorum. Biliyor okuldaki herkes feminist olduğumu, biliyorlar benim farklı görüşlerde olduğumu. Garip bir şekilde şöyle yaklaşıyor, e tamam, kendi kendine yapsın, ama fazla abartmasın ve değişiklikler yani, ben böyle o taşra üniversitelerinin değişik özellikleri oluyor bazen böyle. O tahakkümün üstünde bıraktığı şey tabii ki çok büyük. Bir yandan da bana böyle herkes, herkesi biliyor aslında, tamam, sınırları çiziyorlar ve bir sınır var, onun dışına karışmıyorlar gibi garip bir sözleşme oluşuyor arada. Ben de o sözleşmeyle şu ana kadar ite kaka gidiyoruz yani, bir şekilde diyeyim. Hikâyemle ilgili şimdilik bunlar baya, bu gerçekten değişik bir deneyim. Antep'te kadın olmaya dair çok böyle anekdotlar falan anlatıyorum her yerde zaten. Seviyorum da bir de.

Ya Antep, kent olarak bir kere ben sevdim. Enerjimiz uydu bizim Antep'le. Benim mesela her şehirle uymuyor. Mesela İzmir'le olmuyor, Ankara'yla olmuyor yani. Mutluluk, yani böyle bir rahatsızlık hissediyorum. Antep benim işimi hep kolaylaştırdı. Bir yerden bir yere gitmek konusunda olsun, bilmiyorum, bana iyi geldi şehir olarak. Şehrin böyle bir kendi dokusu var. Bir böyle şehir olma, büyükşehir olma hali de var. Aslında içinde değişik şeyleri barındırıyor Antep. Hem küçük şehir gibi ama hem büyükşehrin olanaklarından birçoğuna da sahip. Bu yönünü ben Antep'in kent olarak çok seviyorum. Yani ulaşımı olsun, çok zor değil, ama şehirlerde olan ulaşım araçları var falan, tramvayı var, vs. Kadın olarak da şehirle ilişkimde aslında tam anlayamadım ilk başta ne olduğunu yine. Çünkü yine, yeni dönmüştüm ve anlamadığımı sonradan anladım ben hep. Ben anlamamışım meğersem yani birçok şeyi etrafımdaki. Çok geleneksel, inanılmaz yani ve kadınların gerçekten şeyleri, o konulan, o objeleştirme hallerini ben sonradan inanılmaz fazla sinirlenerekten çok karşılaştım.

Benim için şu olay üstünden anlatayım ben, örnek olay üstünden, o anlatıyor. Sanayiye gittim bir arkadaşımın vasıtasıyla. Bir ustayla, bir kere şöyle bir şey var Antep'te. Başta size kadın, bu ne arıyor ne yapıyor diye bakıyorlar bence, benim anladığım deneyimlerimden. Anladıktan sonra kesinlikle seninle onun üstünden bir ilişki kuruyor. Bakıyor, bu okuyan hoca, gelmiş yardım istiyor, biz buna yardım edelim gibisinden bir yaklaşarak, sonra gerçekten yardımcı oluyor. Yani genel olarak benim karşılaştığım bir şey bu. Gittim sanayiye, oooo, zaten hemen sana bir sürü yardım ediyorlar falan, tabii orada kandırılıyorsunuz falan, para anlamında, o ayrı bir konu, o her yerde olan bir şey onların, var. Çok şey de değil böyle, abla yardımcı olalım der ama aslında orada sen fark etmeden de bir şeyleri ayarlıyorlar. Neyse, usta bana arabayı geri getirecek, ben onlarla çok vakit geçirdim. Arabamı getirdi, yani ben çünkü orada uzun saatler beklemeyeyim diye, biz size getiririz diye. Bindim, geldim arabaya, ben de ustayı eve

birakacağım, araba sonuçta adamın arabası..., arabada bir kadın var böyle, yanımda oturuyor, ben de arkaya oturdum, çocuk var bir tane de. Ne oluyor ya falan, “bu” dedi, “benim” dedi, “tanıştırayım” ve söyledi kadının adını. Sonra anladım, ikinci karısı olmasını istediği kişiymiş o, ben sonra, kadını bıraktık eve, ben sonra ustayı kendi evine bıraktım. Bana diyor ki adam, “ya” diyor, “bu iyi de” diyor, “evdeki iyi değil” diyor, “kabul etmiyor” diyor bunu. O kadar normal. Ve ben bunu komşularımla, işte bu ustaydı, karşıma çıkan çoğu erkek ve kadının hayat hikâyesi temelde böyle. Evliler, adamların her zaman bir iki, üçüncü eş isteği ya da hayatlarında hep birileri var ve bu çok normal. Bu Antep’teki kadın erkek ilişkilerinin temeli, temel bir kültürel sanki sonucuymuş gibi sunuluyor. Ve ben tabii ki çok şaşırdım. Yani çok şaşırdım derken bu kadar yerleşik ve normalleşmiş olması karşısında biraz dehşete düşmediğim anlar olmadı değil. Yani çünkü bu böyle, sınıfsal da tabii ki sınıfsal bir yanı var ama her sınıftaki karşılaştığım kadın aynı deneyimi anlattı bana, hepsi. Yani anneleri mesela şey diyor, yine kızım seninki iyi, baban eve getiriyordu diyor mesela, seninki eve getirmiyordu diyor. Böyle bir kültürel geçmiş var yani şehirde, ilişkiler anlamında. Ya da benim mesela komşum, ben Antep’in yazlık gibi bir yerinde yaşıyorum, yazlıklarıymış normalde onların o, bağlı bahçeli güzel diye orada ev tut..., hani kışları şehre gidiyorlar. Yani hiç böyle yazlık görmemiştim, evlerine 20 dakika uzaklıkta. Başta anlayamadım da zaten. O bağ evi aslında kültürünün daha, ne diyelim, modernleşmiş haline dönüşmüş bu tarz şeyler. Adam, kışları gidiyorlar, adam mesela kış ya o ev boş ya oraya başka kadınlarla geliyor mesela ve bizi görüyor, bize merhaba diyor. Yani ben onun eşiyle arkadaş olmuşum, konuşmuşum mesela. Böyle değişik bir anlamda erkekler şöyle, yani ya Antep’te erkeğin çok hâkim olduğu ve de kadını çok fazla objeleştirdiği bir ilişki biçimi hâkim ve çok fazla şiddete tanık oldum. Çok fazla bu arada kadınların ama, yani sınıfsal kısım, çünkü benim yaşadığım yer biraz daha orta ve üst sınıf ailelerin yaşadığı bir ortam, o kadınlar boşanıyor. Yani çok fazla buna da tanık oldum. Yani hatta şu an yaşadığım sitede bir sürü kadınlarla gülerekten şey diyoruz, burası boşanmışlar sitesi olsun ya falan diye, çok eğleniyoruz, böyle dalga geçiyoruz bu durumla. Ama gerçekten ciddi bir mücadele içinde yani kadınlar, bu, bu ikincil konumla, yani böyle sürekli bir aldatılma, sürekli bir ekonomik olarak şiddet görme, duygusal şiddet görme, fiziksel şiddet görme. Hepsinin hikâyelerinde var bu, ben çünkü çok dinledim, ben de hikâye dinlemeyi çok seven bir insan olduğum için çok fazla konuştuk, birbirimizi o anlamda biz, ya o sitede ilginç bir şekilde ben inanılmaz bir dayanışma halini deneyimledim. Ve de elimden geldiğince de destek olmaya çalıştım bu anlamda arkadaşlarıma. Ve gerçekten zor koşullarda bu mücadeleyi yürüttüklerine tanık oldum her seferinde. Çünkü ölümle de tehdit edeni gördüm, yani şiddete gelip başvuran, Jandarmayı arar halde buldum kendimi, çok oldu. Şiddet çok fazla var, yani ben biraz daha kültürel kısımlarından bahsediyorum, yani çünkü gerçekten daha çok böyle deneyimledim yani. Şehirle ilişkimde bu, yine belki de zaten benim hayat deneyimimde önemli bir bakış açısı olduğu için hep onu görüyorum belki de ama, benim deneyimim bu anlamda şehirle bu temelde oluştu genelde. Ama onun dışında kesinlikle küçük olması kentin, seçeneklerinin ne olduğunu çok iyi biliyor olmak çok rahatlatıcı bir şey. Yani biliyorum ben, Antep’te nerede ne var ve nasıl yapılır, kimlerle benim ilişkim var ve kimlerle biz birlikte bir şeyler yapıp, bunu biliyorum, yani bu beni çok rahatlatıyor. Mesela İzmir’e geldiğimde ya da Ankara’da o kadar fazla seçenek var ki, yani ya da çok insan var, onun için hiçbir şey yok gibi oluyor, hiç kimse yok gibi bir konuma gelebiliyorum bir anda. O anlamda Antep’le, Antep’ten memnunum diyebilirim. Kentle deneyimim bu şekilde. Tabii arabamın olması, arabam olmadan önce kentle ilişkim daha farklıydı. Yani sonuçta tabii yine ne kadar şey olsa da kentin biraz uzak kısmında oturduğum için ben, endişeyle evime gitme, o toplu taşıma kullanırken başıma bir iş gelir mi endişesini yine tabii ki hep duyuyordum, ama araçla birlikte, yani gerçekten özgürleştiren bir yine deneyim olarak bunu gördüm. Bu kadar fark edeceğini anlayamamıştım. Hayatım o anlamda değişti kenti deneyimleme konusunda, araç olması. Şehirle ilgili şimdilik aklıma gelen bunlar diyeyim.

Türkiye'ye döndükten sonra şöyle bir mantıkla dönmüştüm. Ama bitti herhalde hayatım artık falan dedim ya da işte hani yaşamın, isteyeceğim, gerçekten beklediğimden fazla bir şeyler elde etmişim gibi hissetmişim orada deneyimimle çünkü, biraz tatminkâr olarak dönünce de şey oldu biraz, yani çok beklentileri oluşturmadım hayatımda, bir beklentim çok olmadı. Var olan haliyle, hani sanki kaybedecek bir şeyim kalmamış, halbuki var istediğim, değiştiremeyeceğim için belki de yani elimden, hani onu değiştirmeye dair kendime ya çok ciddi bir borç ya ödemem mümkün değil yani. Hani milli piyango çıksa filan öyle anca. Onun hayaline de arada düşerim de hani çıksa acaba? Ama hani onun için çok aslında hayal kurmadım. Beklentilerimi düşük tuttum. Hatta onun için insanlar şaşırıyor, ya sen orada nasıl yapıyorsun falan. Gayet iyi ya falan diyorum ben böyle. Gayet normal her şey. Çünkü zaten bu kadar yani, ben hani seviyorum akademik bir şeyler yapmayı, onu bir şekilde alanımı çok dar bir şekilde oluşturdum ama. Ama onu kendimce, mesela biz, aslında beni belki orada, okuldan daha özgür kılan şey, şey oldu. Üniversite dışında kendi arkadaşlarımla biz bir şeyler yapmaya çok çalıştık. Yapıyoruz hâlâ. Belki onun olması beni rahatlattığı içindir. Ama hayal anlamında, yani Türkiye'ye ve dünyaya karşı pesimist bir insanım üzülerken, yani böyle herkes görünce şen şakrak falan bir tip, ay çok canlısın. Ama özünde ben böyle pesimist bakan bir insanım, yani açıkçası daha mantıklı bakınca iyi yaşıyoruz diye düşündüğüm çoğu zamanla karşılaşıyorum, çünkü hiçbir şey, doğayı seven bir insanım, hani dünyayı çok insan merkezli bir şekilde tüketme haliyle hiç barışık değilim. Ve şu anki halimle bunun bir şeye dönüşmesinin çok zor olduğunu düşünüyorum. Yani benim için çok mümkün görünmüyor. Hani sonuçta insan hayatı sınırlı, kendi hayatım özelinde düşündüğümde en azından, yani ne olabilir ki sorusu geliyor ne yazık ki. Umut konusunda problemliyim yani biraz. Aslında umudun, çok değer veriyorum şey anlamında. Hani illa bir şey değişecek diye değil, ama ona inançla yaşamak güzel bir şey anlamında seviyorum ama onunla vakit kaybetmeyi de hiç sevmiyorum açıkçası. Yani umut ederek değil de olanla ne yapılır ne edilir buna odaklıyım sanki yani. Yani şartlar bu, Türkiye'deki ortamı ben, işleyişleri, toplumsal düzeni görüyorum ve çok ne olabileceğine dair bir akıl yürüttüğümde kendimi çok fazla onun için şey, umutlandırmıyorum gibi diyebilirim. Ama şöyle bir hayalim var diyeyim, tabii ki hayalleri seviyorum yine de. Ama ilk döndüğümde hiç hayalim de yoktu, üzücüydü hatta. A eskiden hayal kurabiliyordum, şimdi kuramıyorum deyip şimdi kurabiliyorum biraz. Sonuçta bu benim görevim bitecek, süresi bitiyor yani. Daha var ama, bir sekiz yıl var daha benim zorunlu görevimin bitmesine. Belki o bittikten sonra farklı bir şeyler yapabilir miyim, en azından bir soru işareti oluşacak. Şu an sormasam da o soruyu, belki yine yurtdışında bir deneyim mümkün olabilir mi? Ama biliyorum ki akademi çok güç. Gerçekten çok daha yarışmacı bir ortam var. İngiltere'yi falan hatta yani ürküyorum, orada arkadaşlarımı görünce çok üzüliyorum. Hepsi çok deneyimli, çok iyi eğitim görmeleri hiçbir şey kazandırmıyor onlara, resmen iş bulamıyorlar, sürekli partime, öyle bir mücadeleye girecek gücüm zaten yok. Nerede bulurum kendimi? Bilmiyorum, belki de özgür olunca da yine burada kalmayı isteyeceğim. Hatta böyle de düşündüm. Yani bu bile çünkü sahip olunması güç bir şeye geldi artık. Ama onun yarattığı o deformasyon da ayrı tabii. O kısıtlılığın içerisinde olmak da başka bir deformasyon yaratıyor. Onun için kendime belki onun içinden çıkacak bir yol o zaman daha ciddi ararım gibi geliyor bazen. Yani orada kendimi daha fazla ona mecbur kılmam belki de diye. Ama ne yapacağımı ben de açıkçası bilmiyorum.

Hayatımı, kaygan bir zemin üstündeyiz ki değil mi? Yani ben şu an, şey, sadece yaşamaya odaklı, hani ölmemeye çalışıyoruz şu an pandemiden dolayı. Gerçekten öyle, çünkü neyi, nereden kaptığımızı bile anlayamadığımız bir hastalık. Bilmiyorum ki yarın ne olacak? Onun için de hayaller çok fazla, ne diyeyim, yakın değil şu an benim için. Yakın değil şu an. Yani heveslerim daha uzakta olduğu için bekliyorum gibi bir şey belki de. Ama bekleyerek de geçmiyor, bu anı anlamaya ve ne yapabileceğime odaklanmaya çalışarak yaşamaya

çalışıyorum. Benim işte bu mücadele onun için, yani gerçekten feminist mücadele benim için belki en hayatta umut duyduğum hareket ettiğim alan. Yani mesela derslerimde kesinlikle yani bu feminist pedagoji benim için çok birincil bir yerde yani. Onu bir şekilde öğrencilere anlatmak, o farkındalığı sağlamak heyecan veren bir şey bana yani gerçekten. Akademik anlamda bu konuda üretim yapma hali daha az heyecan veriyor. Çünkü benim gibi insanların, benim gibi düşünen insanlara okuyor, yani o ulaş..., ya söylemek de güzel bir şey tabii, birbirimizle dayanışmak gibi oluyor o, ama üniversitede öğrencilerle olan kısmı daha böyle dönüşümü görme, hissetme anlamında bana böyle güzel bir his veriyor. Ama onda da tek başına yapmak çok anlamlı olmadığını görüyorum bazen, o da üzüyor. Çünkü bu kadar uğraşılıyor ama yine de hâlâ tersine bir uğraş da olduğu için, öyle ona karşı, bir oradan on geliyorsa biz bir adım atarak onu geri itmeye çalışıyoruz gibi hissediyorum. Ama yine de o bir adım değerli. Onu atmaktan vazgeçmem diye düşünüyorum hani. Benim için önemli bir şey. Ben bu arada Eğitim Fakültesinden sosyolojiye geçtim, değiştirdim alanımı. Çünkü daha sosyoloji temelli bir eğitim de gördüm, eğitim sosyolojisi özelinde ve sonra sosyolojide ben toplumsal cinsiyet dersine giriyorum bu dönem özellikle. Mesela o ders o anlamda çok, öğrencilere nasıl etki ediyor kısmını gördüğüm bir şey. Daha da yeni, bu hafta dersimiz bitti hatta, bunun üstüne konuştuk. Hani siz şu an nasıl hissediyorsunuz bu dersten sonra? Hani o toplumsal cinsiyet rolü, “hocam şu an her şey gözüme batıyor” diyor mesela öğrenci. “Annemle babama sürekli anlatmaya çalışıyorum.” Mesela bu tarz oyunbozanlıklar başladı, o Sara Ahmed’in söylediği oyunbozan olma, o çocukların anlattıklarının nasıl oyunbozanlıklar olduğunu görmek hoşuma gitti çok açıkçası. Ama bazen de şeyi düşünmeden edemiyorum, daha zorlaştırıyor ya hayatı bir yandan da bazı şeyleri bilmek. Şimdi ben o bildiklerimle hayatımı daha kolay değiştirip dönüştürebildim, çünkü benim farklı bir, yani aile yapısı, sınıfsal yapı, geldiğim kültür vs. buna biraz daha aslında kolay bir yol sağlıyor. Ama o, bazı öğrenciler çok geleneksel bir aile içerisindeler, çok sert, katı, hayatlarını hatta tehlikeye atacak yani durumlarla, bilmek çünkü onu yaratıyor yani. Evlenmek istemiyorum diyebilir yani şu an kadın öğrencilerin bazıları. Gördüğümüz, anlattığımız, tartıştığımız şeyler onları bir anlamda onun içinde olmayı zorlaştırdı. Bu da bir dilemma benim için, büyük bir dilemma. Hiç bilmemek bazen daha iyi mi sorusu geliyor ya bazen. Ama biliyorum, bilmenin o özgürlük hissini de hiçbir şeye karşılığı yok, onu da bilen biriyim ama ya onlar da hani durmalı ya da nerede onlara zarar vermeyecek bir şey olacak, onun bazen hesaplanacak bir şey değil bu ve bu anlamda o dönüşüm bazen beni ürkütmüyor değil. Hem çok seviniyorum hem de korkuyorum bazen o dönüşümle ilgili de. Bu deneyimim yani böyle bir karşılık buluyor diyeyim.

Bir de bu öğrencilerin hem bölgesel olarak, şimdi gelen öğrenci Urfa’dan, köyden geliyor, ilçeden geliyor. İşte Hatay’ın ya da işte Antep’in, Maraş’ın, Siirt’in, ya öyle biraz uzak yerlerden, Batman’dan, Mardin’den gelenler de var, Adana’dan gelen de var. Yani öğrencilerin ama hayatları daha geleneksel kodlarla daha çevrili ve ekonomik özgürlükleri anlamında daha bağımlılar. Hani o bağlamın içine bu söylemleri yerleştirmek ya da bu söylemler o bağlamlarla çok çakışıyor yani. Bu çakışma anı, bilmiyorum onlar ne hissediyor ya da hayatlarına nasıl etki ediyor? Bunu aslında merak da ediyorum bir yandan. Nasıl etki edecek yaşamlarına bu? Umarım iyi gelir diyelim.